

NEWS LETTER

HUMANITA

Témák

HUMANITA Nyári iskola

Ember és természet közötti konfliktuskezelés
Kreatív videók a kísérleti területekről

Nyilvános workshop a Malá Fatra Nemzeti Parkban

„Vad bolygó, gyönyörű bolygó, az én bolygóm...” című kiállítás

Új interaktív tanösvény a Suba-lyuknál

HUMANITA Csúcstalálkozó:

A látogatók hatásaitól a természetvédelemig...

A HUMANITA projekt zárókonferenciája 2026. február 24-én kerül megrendezésre Zágrábban, Horvátországban.

Tisztelt érdeklődők, partnerek és kollégák!

Üdvözljük Önöket negyedik hírlevelünkben!

Már öt projektcikluson vagyunk túl, amelyek során minden területen jelentős előrelépést értünk el: a védett területeken tartózkodó turisták környezeti hatásainak nyomon követésétől, a jelenlegi módszerektől és bevált gyakorlatoktól kezdve az olyan innovatív megfigyelési módszerek és adatkészletek kidolgozásán át, amelyekkel a turisták környezeti hatásai feltárhatóak, egészen az ember és a természet közötti konfliktusok kezeléséig. Örömmel osztjuk meg Önökkel a HUMANITA projekt eddigi előrehaladásával kapcsolatos összes hírt – ez az időszak valószínűleg az eddigi legaktívabb volt mind közül, mivel projektünk hamarosan véget ér. Reméljük, élvezni fogják a hírlevél ezen számát, kérdés esetén forduljanak hozzánk bizalommal.

Fotó: Urosh Grabner

Innovatív megfigyelési módszerek és adatkészletek kidolgozása a turizmus környezeti hatásainak feltárására

A HUMANITA projekt partnerei a nyár folyamán igen aktívak voltak. A transznacionális monitoring stratégián alapuló megfigyelési módszerek kísérleti helyszíneken történő tesztelésére, valamint a közös következtetések levonására irányuló tevékenységek (kísérleti intézkedések) keretében a partnerek elkészítették a tesztelésről és az adatgyűjtésről szóló jelentéseket az összes kísérleti helyszínen. A jelentések célja az elemzések eredményeinek összefoglalása, hogy végül közös következtetéseket lehessen levonni a tesztelési és adatgyűjtési tevékenységek alapján.

Az innovatív megfigyelési módszerek kiértékelésének részeként 2025. június 24-én megrendezésre került a **„Látogatók és környezeti hatásaik megfigyelése”** címet viselő, külső szakértőkkel együtt tartott második értékelő workshop, a projekt kísérleti területein folyó monitoring tevékenységek témájában. Ezzel lezárult a 2024 júniusi első workshopon elindított külső értékelési folyamat második szakasza. 27 fő részvételével a workshop kedvező alkalmat biztosított a megbeszélésekre, ahol a partnerek bemutatták a bevezetett megfigyelési eszközök és módszerek lehetőségeit, kihívásait és kritikus pontjait, valamint aktív és konstruktív tudásmegosztásra került sor a szakértők között a jövőbeli terepi tevékenységek és az együttműködés érdekében. A kísérleti területeken végzett, a legkorszerűbb technológiát alkalmazó turisztikai monitoring tevékenységek mellett bemutatták a projekt keretében létrehozott monitoring adatbázist is, amely kulcsfontosságú szerepet játszik az adatelemzésben és a védett területek megőrzésére irányuló akciótervek kidolgozásában.

A civil felmérések kezdeményezés keretében egy webes megjelenítőt és egy alkalmazást fejlesztettek ki. Ezeket az interaktív digitális eszközöket kifejezetten a környezeti hatások közösségi megfigyelésének elősegítésére tervezték, és olyan funkciókkal rendelkeznek, mint az adatgyűjtés és a térbeli ábrázolás.

A partnerek jelentős előrelépést tettek a konzorciumon belüli tudás- és tapasztalatcserében, valamint tréningek szervezésében és oktatási anyagok kidolgozásában is. A projekt teljes időtartama alatt a partnerek képviselői tanulmányutakat szerveztek, amelyek keretében rövid időre ellátogattak a többi partnerszervezethez. Más szakemberekkel találkoztak, folyamatosan tanultak és tapasztalatokat cseréltek, valamint közösen kidolgozták, tesztelték és értékelték a megfigyelési módszereket.

Photos: Urosh Grabner és CUAS.

HUMANITA Nyári iskola

Ezen felül egy nagyszabású oktatási rendezvényt is szerveztek: a **HUMANITA Nyári iskolát**, amelynek címe „A látogatók nyomán követése és a környezetre gyakorolt hatásuk” volt. 2025. július 14–17. között a HUMANITA Nyári Iskola 55 hallgatót és résztvevőt fogadott a **Karintiai Alkalmazott Tudományok** Egyetemének kampuszán és a **Karawanken–Karavanke UNESCO Globális Geoparkban**. Ez a magával ragadó négynapos program, amely 2 ECTS kreditpontot ért, gyakorlati képzést nyújtott a látogatók hatásainak megfigyelésében és a védett területeken jelentkező környezeti nyomás kezelésében.

Az iskola célja az volt, hogy fejlessze a hallgatók készségeit a megfelelő monitoring módszer kiválasztása, a megfigyelési terv kidolgozása és a mérések elvégzése terén. A terepi workshopok és az egyetemi foglalkozások keretében a résztvevőknek olyan módszereket tanítottak, amelyekkel akusztikus érzékelők, vadkamerák, drónok és LiDAR-eszközök segítségével figyelemmel kísérhetik a látogatók tevékenységét és környezeti hatásait. A kurzus kiemelt figyelmet fordított a helyi lakosok és a látogatók civil tudósokként való bevonására is. Az eseményre, valamint egyetemi és közfelhasználási céllal oktatási anyagokat dolgoztak ki. A képzés a fenntartható turizmus és a biológiai sokféleség védelme érdekében a tényeken alapuló, részvételi stratégiákat helyezte előtérbe.

A HUMANITA Nyári iskola sikere fordulópontot jelent a természetközpontú turizmuskezelésben. Azzal, hogy a környezetvédelmi szakemberek következő generációját a legkorszerűbb eszközökkel és nemzetközi együttműködéssel látja el, a projekt biztosítja, hogy a védett területek az elkövetkező években is ellenállóak, hozzáférhetőek és fenntartható módon kezelt területek maradjanak.

Fotók: Urosh Grabner

Ezen felül a Nyári iskola egy fontos mérföldkövet jelent a HUMANITA projekt azon küldetésében, hogy javítsa az ember és a természet közötti interakciót Közép-Európában. Az akadémiai szigorúság és a gyakorlati alkalmazás ötvözésével megalapozott egy olyan transznacionális természetvédelmi szakemberekből álló hálózatot, amely készen áll arra, hogy a védett területek kezelését egy ellenállóbb és fenntarthatóbb jövő felé vezesse.

A Nyári iskola során végzett egyéb megfigyelési módszerek mellett 2025. július 15-én a Karawanken-Karavanke Geoparkban (Ausztria) található Petzen/Peca síkőzpont mesterséges víztározóinál **környezeti DNS (eDNS) elemzés céljából vízmintákat** vettek, valamint kétéltűekről tamponmintákat gyűjtöttek. Ezek a tavak hóelőállításra szolgáló víztározóként funkcionálnak, ugyanakkor ökológiai szempontból is érdekes potenciális élőhelyeket jelentenek, ahol környezeti DNS (eDNS) módszerek alkalmazásával felmérhető olyan kórokozók előfordulása, mint a *Batrachochytrium dendrobatidis* (Bd). A tanulmány elsődleges célja az volt, hogy kimutassa a vízben és a kétéltűek bőrén található DNS-nyomokat, hogy megvizsgálja Bd potenciális jelenlétét.

A vizsgálat eredményeként a vizsgált mintákban nem mutattak ki Bd DNS-t. A pozitív kontroll megerősítette a kimutatási rendszer érvényességét és megbízhatóságát. Az amplifikáció hiánya az összes terepi mintában arra utal, hogy a mintavétel időpontjában a vizsgált kétéltűmintákban vagy vízmintákban nem volt jelen a gomba. Ezt a negatív eredményt az ökológiai változékonyság és a kimutatás potenciális korlátainak figyelembevételével kell értelmezni, de az erős pozitív kontroll bevonása biztosítja, hogy maga a módszertan megbízható és mentes a technikai hibáktól.

A gyakorlat során a résztvevők sikeresen elsajátították a laboratóriumi ismereteket, beleértve a pipetázást, a DNS-kivonást és a qPCR-elemzést, megerősítve mind az elméleti, mind a gyakorlati ismereteiket a környezeti megfigyelés lehetőségeiről és a környezeti veszélyek terjedéséről. Ez a terepi bemutató sikeresen bemutatta az édesvízi víztározókból és kétéltűekből származó eDNS szabványos mintavételét. Az összegyűjtött adatok szilárd alapot nyújtanak a HUMANITA projekt keretében végzett molekuláris elemzésekhez.

Fotók: Urosh Grabner

Részvétel alapú megfigyelés

A turisták környezeti hatásainak felderítésére szolgáló innovatív megfigyelési módszerek és adatkészletek kidolgozásával párhuzamosan **a kísérleti helyszíneken részvétel alapú megfigyelés és kiértékelés zajlott a közösségi alapú természetvédelem fejlesztése érdekében.**

A kísérleti helyszíneken végzett részvétel alapú megfigyelésről készült jelentés egy átfogó és strukturált képet ad a kontextuális jellemzőkről, valamint az ezekből származó tanulságokról, ajánlásokról és elért eredményekről. Ezen különböző modellek összehasonlításával a jelentés célja olyan átvehető stratégiák azonosítása, amelyek támogatják a védett területeken elvégezhető részvétel alapú megfigyelési rendszerek kidolgozását. A kezdeményezések során gyűjtött adatok, amelyek a látogatók, civilek, kutatók és diákok aktív részvétele révén jöttek létre, jelentős tudásforrást adnak. Ezeket az értékelési módszereket tovább kell alakítani különböző célcsoportok számára testreszabott, hozzáférhető tartalommal. A részvétel alapú megfigyelés során generált adatok bekerülnek az interaktív adatvizualizációs eszközbe, valamint a projekt weboldalán és alkalmazásában is megjelennek, tájékoztatva az érdekelteket, támogatva a döntéshozatalt, és hozzájárulva a HUMANITA projekt szélesebb körű hatásának és hosszú távú értékének növeléséhez.

A „közös örökség” narratívája

A HUMANITA projekt nagy erőfeszítéseket tett egy innovatív mechanizmus kidolgozására a „közös örökség” narratívájának fejlesztése érdekében. E célból kidolgozták az Új kommunikációs narratívák útmutatóját, amely az örökségértelmezés széles területére támaszkodik. A dokumentum a Cseh Örökségértelmezési Intézet igazgatójaként, valamint a brünni Masaryk Egyetem környezetnevelés és örökségértelmezés professzoraként tevékenykedő Michal Medekkel való értékes együttműködés eredményeként született meg.

A kézikönyv gyakorlati útmutatóként szolgál, amelynek célja, hogy segítse a nemzeti parkok és más védett területek vezetőit abban, hogy az elméleti tartalmakat olyan vonzó és környezetérzéketlenítő történetekké alakítsák, amelyek elősegítik a természetvédelmi tudatosság növelését. Az érzékenyítés és a kommunikáció hatékony eszközei, amelyek a tudományos és örökségvédelmi kommunikáció során alkalmazva érzelmi reakciókat váltanak ki és segítik a közösségi szerepvállalást. A kulturális és természeti jelenségek személyes élményekké alakítása lehetővé teszi, hogy az egyének mindennapi életére hangolódva elmélyítsék az adott helyhez fűződő érzelmi kötődésüket.

A hatékony érzékenyítés középpontjában a tervezés áll: egy vonzó narratíva kidolgozásához elengedhetetlen tisztázni, hogy mit, hogyan és miért szeretnénk kiemelni, a közönség perspektíváját középpontba helyezve. A látogatói felmérésekre épülő viselkedéselemzés szolgáltatja a narratíva kialakításának elsődleges alapjait. Miután megértettük az elvárásokat, a kívánt viselkedésmódokat és a célokat, felépíthető a narratíva témája. Dokumentált történetekkel, valós tényekkel és különféle nézőpontokkal összefonódva a narratíva az adott területre alapoz, erősítve ezzel relevanciáját és hatását.

A kézikönyv pontosan ebben segít a nemzeti parkok vezetőinek. Ez a felhasználóbarát kézikönyv egyrészt átfogó forrásként szolgál a kulturális örökség értelmezésével és kommunikációjával kapcsolatos ismeretek bővítéséhez, másrészt gyakorlati és működési útmutatók tárházaként is funkcionál.

A természeti örökségek bemutatása nem csupán információk átadásáról szól: célja a kapcsolatok ápolása, a gondolkodásra ösztönzés és a felelősségteljes gondoskodás előmozdítása. A kézikönyv arra buzdítja az olvasókat, hogy kísérletezzenek olyan új érzékenyítési formákkal, amelyek a látogatást értelmes, maradandó élménnyé varázsolhatják.

Kreatív videók a kísérleti területekről

A partnerek az innovatív kommunikációs csatornák és eszközök segítségével az ember és a természet közötti kapcsolatok javítására törekedve kreatív videókat készítenek a kísérleti helyszínek védett területeiről a Karawanken–Karavanke UNESCO Globális Geoparkban (Szlovénia/Ausztria), a Malá Fatra Nemzeti Park Chleb természetvédelmi területén (Szlovákia), a Kamenjak-fok Alsó-Kamenjak és Medulin-szigetcsoport kísérleti helyszínén (Horvátország), a Pietra di Bismantova és a Gessi Triassici kísérleti helyszíneken a Toszkán-Emíliai Appennini Nemzeti Parkban (Olaszország), valamint a Bél-kő és a Hór-völgy kísérleti helyszíneken a Bükki Nemzeti Parkban. E rövid videók azt a szemléletet mutatják be, hogy a fajok nem elszigetelten élnek egymás mellett, hanem közöttük szoros biológiai kapcsolatok alakulhatnak ki.

Nézzé meg az elérhető videókat itt, a többi pedig hamarosan felkerül a **HUMANITA weboldalára**.

- Toszkán-Emíliai Appennini Nemzeti Park: **Pietra di Bismantova**
▶ <https://www.youtube.com/watch?v=dnpeRB4S9rg>
- Toszkán-Emíliai-Appennini Nemzeti Park: **Gessi Triassici**
▶ <https://www.youtube.com/watch?v=aRplHE0dw58>
- Kamenjak állami intézmény: **Alsó Kamenjak és a Medulin-szigetcsoport**
▶ <https://www.youtube.com/watch?v=6o2aqbNahNA>
- Malá Fatra Nemzeti Park
▶ <https://www.youtube.com/watch?v=zTjtblhErKg>
- Karawanken–Karavanke UNESCO Globális Geoparkban
▶ https://www.youtube.com/watch?v=AfLQae_Rx2M

Fotók: Malá Fatra Nemzeti Park archívuma

Nyilvános workshop a Malá Fatra Nemzeti Parkban

A közös természeti örökségről szóló narratíva kialakítását célzó erőfeszítések részeként a Zsolnai Egyetem 2025. július 6-án nyilvános workshopot szervezett a Malá Fatra Nemzeti Parkban, a Chata pod Chlebom menedékházban. A rendezvény célja az volt, hogy felhívja a turisták figyelmét a park természetvédelmi kihívásaira, valamint a helyszínen közvetlenül bemutassa, hogyan hat az emberi tevékenység a természet különböző elemeire, és milyen negatív következményekkel járhat ez. Bemutatták azt is, hogy a túraútvonalakról való letérés új, nem hivatalos ösvények kialakulásához vezet, amely felgyorsítja az eróziót. A rendezvény keretében turisták is részt vettek az ösvények karbantartásában. Az önkéntesek segítettek anyagokat hordani egy ösvény javításához a HUMANITA projekt kísérleti helyszínén. Az esemény egyben promócióként is szolgált a HUMANITA projekt számára azon céllal, hogy állami és magán televíziós csatornákat csábítson a helyszínre, és a közvetítéssel lehetőséget teremtsen a szélesebb közönség számára, hogy többet tudjon meg a projektről és a természetvédelemhez való hozzájárulásáról.

Fotók: Urosh Grabner, Regina Wiedl, Lara Piko

Kiállítás

„Vad bolygó, gyönyörű bolygó, az én bolygóm...”

Becslések szerint a **Karawanken-Karavanke UNESCO Globális Geoparkban** több mint **1500 növényfaj**, körülbelül **7500 állatfaj** és több mint **30000 rovarfaj** található. Ezek nagy részét soha nem fogjuk látni, ezért létrehoztunk egy nyílt utcai kiállítóteret, ahol egy kis részét bemutathattuk.

Több mint 120 ritka, veszélyeztetett állat- és növényfaj mutatunk be természeti környezetükből. Ehhez nagy méretű 150 fényképet is tartalmazó táblákat használtunk, amelyek kiemelik a geoparkban élő élővilág és a természet sokszínűségét. Szinte minden táblán három nyelven – szlovénül, németül és angolul – rövid figyelemfelkeltő szövegek olvashatók, amelyek érdekes tényeket közölnek a kiválasztott fajokról. Ezeket a rövid szövegeket úgy állítottuk össze, hogy lekösse a látogatók figyelmét és ösztönözze őket a tartalom mélyebb megismerésére.

Ezen felül a **QR-kódok beolvasásával, a természet hangjai** is meghallgathatók. Így a látogatók különféle nagytestű emlősök, számos madár, sőt rovarok hangját is megismerhetik. Ez az interaktív elem fokozza a látogatók érdeklődését és kíváncsiságát ébreszt bennük a fajok védelmének fontosságával, valamint ökoszisztémánkban betöltött létfontosságú szerepük megértésével kapcsolatban.

Az első nyilvános bemutatóra 2025 április végén került sor a szlovéniai Mežica településen, egy általános iskola együttműködésével. **2025 júniusában** megnyílt a második kiállítás **az osztrák Neuhaus településen,** amelyet egy átfogó kulturális program kísért szintén egy általános iskolával együttműködésben.

Mindkét kiállítótér jelentős látogatószámot fogad, egyéni látogatások és vezetett túrák számára egyaránt lehetőséget biztosítva. A kiállítás eddig több ezer, különböző korosztályból érkező látogatót vonzott, kedvező visszajelzésekben részesült, és helyi, valamint regionális médiamegjelenést is elért.

Szeretettel meghívjuk Önöket is, hogy látogassák meg szabadtéri kiállításunkat! Ez egy remek alkalom arra, hogy kapcsolatba kerüljenek a minket körülvevő természet gyönyörű sokszínűségével. Alig várjuk, hogy ott találkozzunk!

A szabadtéri, fenntartható kiállítás innovatív koncepciójának gondos kialakításáért a geoparkban dolgozó kollégánk, egyben projektvezetőnk és fotósunk, Urosh Grabner felel. Ez a kezdeményezés a természetvédelem iránti elkötelezettséget tükrözi, és arra törekszik, hogy a közönséget bevonja a fenntarthatósági gyakorlatokról szóló érdemi beszélgetésekbe. Urosh projektvezetői és művészi megközelítésének ötvözése egy olyan kiállítást hozott létre, amely nemcsak ismereteket közvetít, hanem a látogatókat a természeti ökoszisztémák értékelésére és védelmére is ösztönzi.

Egy másik érdekes tény: az IUCN Vörös Lista nyomon követi a világszerte leírt fajok számát, és ezt a számot minden évben frissíti a taxonómiai szakértők legújabb munkái alapján. **2024 végére a bolygó ismert fajai közül 2,16 millió szerepelt a listán,** beleértve **1,05 millió rovarfajt,** több, mint **11000 madárfajt,** több, mint **11000 hullófajt** és több, mint **6000 emlősfajt.** A bolygónkon élő összes élőlény számát (a vírusokat és baktériumokat nem számítva) 3 és 10 millió faj közé becsülik, egyes becslések szerint pedig akár több, mint 100 millió faj is lehet. Ezek közül sokat talán soha nem is sikerül majd felfedezni.

Napjainkig több, mint 169 400 fajt értékelték ki az IUCN Vörös Listáján, amely a bolygón ismert összes faj kevesebb, mint 8%-a. Ezek közül 47 000 fajt a kihalás veszélye fenyegeti (ez az összes kiértékelt faj 28%-a).

Új interaktív tanösvény a Suba-lyuknál:

Az ember és a természet közötti együttműködés modellje

A Bükki Nemzeti Park Igazgatósága (BNPI) elkészítette a megfigyelőpontokkal ellátott interaktív „Suba-lyuk” tanösvényt, amely úttörő eredménynek számít a Hór-völgyi kísérleti területen. Ez a kezdeményezés a projekt egyik legfontosabb eredménye, amely konkrét módszert mutat be a védett területeken belüli látogatók környezeti hatásainak kezelésére és enyhítésére. A projekt jelentős lépés célunk megvalósítása felé, amely az innovatív módszerek és adatkészletek kidolgozása a turizmus környezeti terhelésének felismerése és kezelése érdekében.

Az ember és a természet közötti konfliktusok kezelése és enyhítése

A 2024 decemberében elkészült új tanösvény egy jelentős gyakorlati intézkedés, amelynek elsődleges célja **a látogatók oktatása a környezetre gyakorolt nyomás minimalizálása érdekében.**

A körútvonal **hossza** körülbelül **10 km**, és kék „T” jelzéssel van ellátva. A **Suba-lyuk Múzeum és Látogatóközpontnál** indul, amely szolgáltatásai és parkolója révén ideális kiindulópontot jelent az autóval érkező turisták többsége számára. A fejlesztés keretében olyan alapvető infrastrukturális munkálatokat hajtottak végre, amelyek célja **az ösvény eróziójának minimalizálása, a látogatóforgalom jobb irányítása, valamint egy meredek szakasz biztonságosabbá tétele volt.** Például a történelmi Suba-lyuk barlanghoz vezető ösvény egy szakaszán a meglévő lépcsőket felújították a biztonságosabb feljutás érdekében. Az ösvény 12 állomásán elhelyezett új információs és interaktív táblák megtervezése és felszerelése tovább javítja a látogatói élményt és az oktatási üzenetet.

A látogatók hatásának innovatív nyomon követése

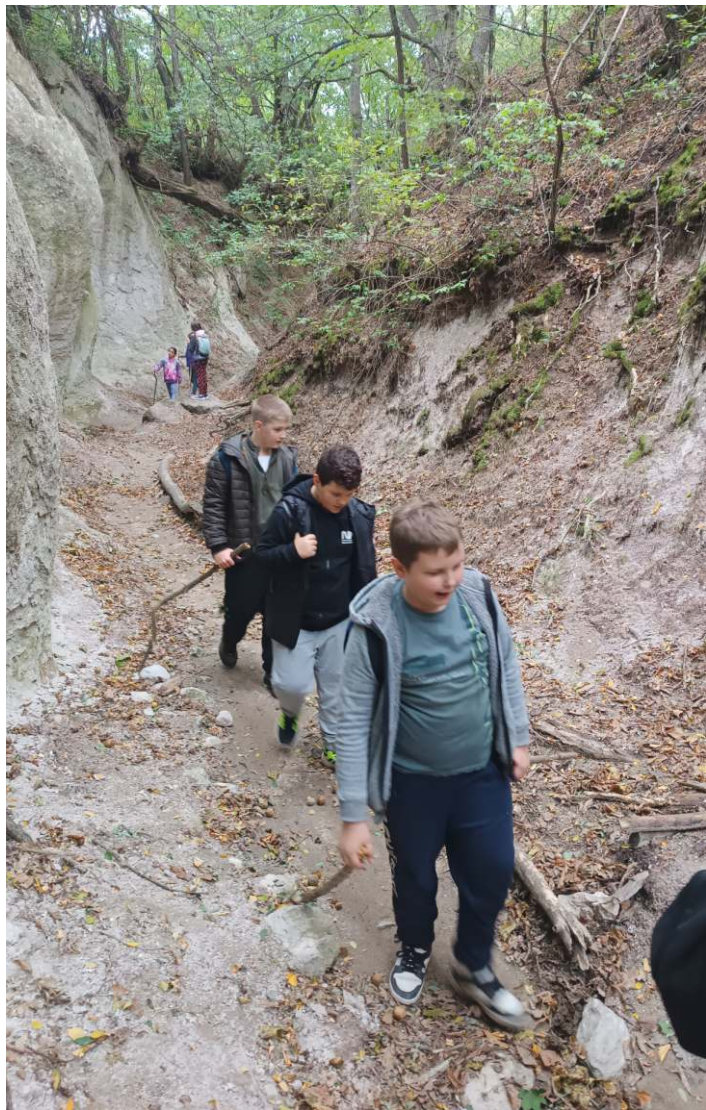
A Suba-lyuk ösvény egyik legfontosabb jellemzője a **megfigyelőpontok** integrálása, amelyek segítségével valós időben lehet kezelni és megérteni az emberi hatást. A Bükki Nemzeti Park 2021. március 29. óta aktívan figyelemmel kíséri a Suba-lyuk barlanghoz vezető ösvény látogatóinak számát. Az automatikus látogatószámoló óránkénti adatokat szolgáltat, amelyek fontos betekintést nyújtanak a látogatósi szokásokba.

Az adatok elemzése szerint az „aktív szezon” május és október között tart. A helyszínt **naponta** átlagosan **51 látogató** keresi fel, a hétköznapi **látogatószám** pedig átlagosan **94-re** emelkedik, szemben a hétköznapi 34-es átlagával. A látogatók száma 11:00 körül éri el a csúcspontot, bár a látogatósi idő reggel 8:00-tól este 8:00-ig tart. Az egy nap alatt rögzített maximális látogatói létszám elérte a megdöbbentő 635 főt. Ez a pontos, folyamatos megfigyelés elengedhetetlen a védett területek megőrzése és a jövőbeli cselekvési tervek meghatározása szempontjából.

Ezen kívül a Bükki Nemzeti Park egy botanikus segítségével megfigyeléseket végzett a látogatók által az ösvény közelében okozott taposási károkról. A természetes társulásokhoz tartozó fajok, a zavaró élőhelyek és a gyomok száma arányosan változott az összes faj számának csökkenésével, amely arra utal, hogy az általános csökkenés valószínűleg inkább a szárazságnak, mintsem a megnövekedett emberi zavarásnak köszönhető.

A „közös örökség” megőrzése és oktatása

Az ismeretterjesztő tanösvény egy magával ragadó utazás, amely bemutatja a térség **közös örökségét** – összekapcsolva a Hór-völgy geológiai, botanikai, állattani és tájtörténeti vonatkozásait. A

MÉSZEGETÉS A BÜKKBEN

A karbonátos kőzetekből álló hegysejünkben – mint amilyen a Bükk is – ősi foglalkozás volt a **mészégetés**, hisz ezek a bércsek nemcsak fát, de mészkövet is adtak az embereknek. A Hór-völgyben is mészégető boksák sorakoztak, ahol a mésző darabokat farönkök elégetésével izzásig hevítették. A kemencék alapjaként szolgáló gödröket ma is láthatjuk.

Az égetett meszet vízben feloldva évszázadokon át **kötőanyagként használták** falak építésénél. A Bükkből származó kiváló minőségű égetett meszet ökör vagy ló vontatta szekérrel szállították, főleg az Alföld irányába, de máshová is, ahol ez hiánycikk volt.

www.nemzetipark.hu

látogatók mélyebb betekintést nyerhetnek a Bükk-hegység és a Bükkalja közötti egyedülálló tájképbe. Megismerhetik az őshonos növény- és állatvilágot, például a védett növényfajokat – mint a tarka nőszirm és a tavasi hérics – amelyek tömegesen fordulnak elő a napos hegyoldalakon.

A túra legfőbb látványossága a **Suba-lyuk barlang**, amely az őskori ember megismerése szempontjából Magyarország egyik legfontosabb barlangja. A látogatók közvetlenül szembesülhetnek a lelőhely **őskori értékeivel**, amely hírnevét a **neandervölgyi maradványok** felfedezésének köszönheti: egy nő (25–35 éves) és egy gyermek (körülbelül 3 éves) csontvázat találták meg egy ősi tűzhely mellett. Ez a kb. **50–80 ezer éves** maradvány, valamint a több ezer kőeszköz a régmúlt emléke az ember tájjal, természettel való mély kapcsolatáról. A „**közös örökség**” koncepciójával felvértezve a Suba-lyuk tanösvény új narratívát teremt, és elősegíti az ember és a természet közötti harmónia fenntarthatóbb megközelítését.

Fotók: Bükk Nemzeti Park archívuma

HUMANITA Csúcstalálkozó:

A látogatók hatásaitól a természetvédelemig – Az ember és a természet közötti harmónia megteremtése

Végezetül nagy örömmel meginvitáljuk Önöket a HUMANITA Csúcstalálkozóra: „A látogatók hatásaitól a természetvédelemig – Az ember és a természet közötti harmónia megteremtése” címmel, amely a HUMANITA projekt **zárókonferenciája**. A konferencia **2026. február 24-én** kerül megrendezésre az **EUROCENTER irodaházban, a Miramarska 23. szám alatt Zágrábban, Horvátországban**.

A Csúcstalálkozó összehozza mindazokat, akik érdeklődnek a turizmus és a természetvédelem területén alkalmazható innovatív megközelítések iránt, különös tekintettel a turizmus fejlesztése és a természeti örökség védelme közötti egyensúly megteremtésére. A rendezvény hozzájárul az ember és természet közötti harmonikus együttélés közös jövőképeiről szóló párbeszédhez, és felületet biztosít a releváns szereplők számára, beleértve a nemzeti parkokat, védett területek más kezelő szervezeteit, turisztikai szervezeteket, minisztériumokat, tudományos intézményeket, civil szervezeteket és szakértőket.

Az egy napos nemzetközi konferencia programja:

- ▶ Áttekintő előadás a turizmus helyzetéről és a látogatók környezetre gyakorolt hatásairól Horvátországban.
- ▶ Szakértői előadások a HUMANITA-projektről, a megfigyelési módszerekről, a konfliktuskezelésről és esettanulmányokról.
- ▶ Kerekasztal-beszélgetés a fenntartható turizmusról és a látogatók hatásainak kiegyensúlyozásáról, a természetvédelemről és a kapcsolódó szakpolitikai intézkedésekről, amelyen minisztériumok, idegenforgalmi bizottságok, nemzeti parkok képviselői, valamint tudósok és szakértők vesznek részt Horvátországból.
- ▶ Kapcsolatépítési és tudásmegosztási lehetőségek.

A Csúcstalálkozó minden olyan személy számára szól, aki érdeklődik az új narratívák létrehozása, valamint a „közös örökség” koncepciójának és az ember és természet közötti harmónia megteremtésének fenntartható megközelítése iránt – a diákoktól és fiatal szakemberektől kezdve, a tapasztalt szakértőkön és döntéshozókon át a helyi közösségeig, a látogatókig és a turistákig.

A konferencia mellett örömmel meghívjuk Önöket egy tanulmányútra, amelyre **2026. február 25-én** kerül sor a **Plitvicei-tavak Nemzeti Parkban, Lika-Senj megyében, Horvátországban**, és amely a túra mellett magában foglal egy autentikus „likai” ebédet is.

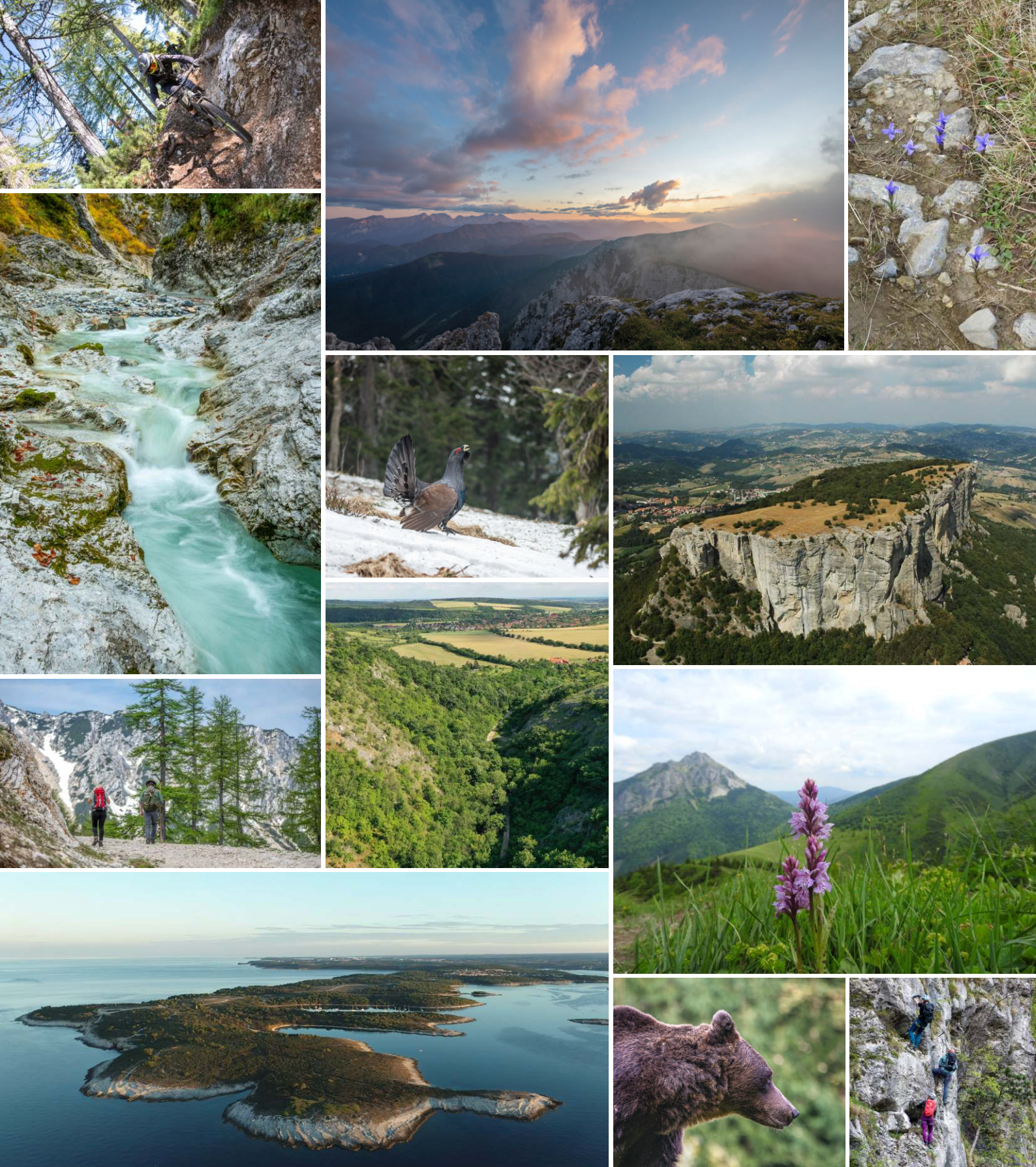
Várjuk Önöket ezen az egyedülálló alkalmon, ahol megoszthatják tudásukat, kapcsolatokat építhetnek, és alakíthatják a fenntartható turizmus és a természetvédelem jövőjét.

KÖSZÖNJÜK, HOGY VELÜNK TARTOTTAK!

További izgalmas információkkal készülünk, úgyhogy maradjon velünk!

UNIVERSITY
OF ŽILINA

GEOPARK
KARAWANKEN
KARAVANKE

unesco
Global Geopark

eurac
research

KÄRNTEN
UNESCO Chair for
Sustainable Management
of Conservation Areas

unesco
Chair

NOTITIA
savjetovanje & uslugе

UNIVERSITÀ
DI PARMA

Bükk Nemzeti Park
Igazgatóság

CEEweb
for Biodiversity

Kamenjak
JAVNA USTANOVA KAMENJAK

Parco Nazionale
APPENNINO
TOSCO-EMILIANO